

• משהו לנפש •

פנינה מפרשת השבוע

פרשת בהעלותך דיבור של חיבור

שלמה המלך, החכם מכל אדם, כותב בספר קהלת כך: **אם ישך הנחש בלוא לחש ואין יתרון לבעל הלשון** (קהלת, י, יא).

חכמים דורשים על כך מעשה מופלא: לעתיד לבוא מתקבצות כל החיות ובאות אצל הנחש ואומרות: **ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אתה מה הנאה יש לך?**, הרי אתה טועם בכל מאכלך טעם חול ועפר. אתה יכול לאכול מכל השפע של החול שסביבך. מדוע אתה מוכיש אנשים? למה אתה עושה זאת?

אומר להם (הנחש): וכי מה יתרון לבעל הלשון? גם לאדם שמדבר לשון הרע אין הנאה מכך. בדיוק כמו הרכלן והמדבר לשון-הרע, כך גם אני, הנחש.

השאלה – לצערנו – מתבקשת. הלא למדבר לשון הרע יש הנאה. עצם הדיבור והרכלנות מסבה עונג למרכלן והמספר. מדוע אומר הנחש שאין לבעל הלשון הנאה ממעשיו?

אך ההסבר הוא פשוט. אין הכוונה שלבעל הלשון אין הנאה כלל, ודאי שיש לו הנאה. התשובה מופנית לאופן בו הציגו החיות את השאלה. הן הניחו שלכל מעשה יש תועלת. הארי – אוכל ושבע. לכן הוא צריך לדרוס. כך גם הזאב. אך הנחש, למה לא להרוג אם הוא יכול לשבוע בדרכים אחרות? עונה הנחש ואומר שבאמת אין לו תכנית עתידית. אין לו הבדל בין המוצרים שהוא אוכל. אבל ההנאה שלו דומה לזו של בעל הלשון. כמו שבעל הלשון אינו מרכלן עביר מטרם מסויימת אלא עצם פעולת ה'לעיס

ה' של האובייקט מהנה אותו, כך גם הנחש. גם בלי תועלת עתידית, עצם הנזק מסב לו עונש.

בסיימה של הפרשה אנו לומדים על אהרן ומרים המדברים על משה רבנו. שם ודאי שלא מדובר בהנאה מעצם הנזק, אך אנו לומדים על פגם נוסף משמעותי הקיים בלשון הרע. שימוש בדיבור לצורך פילוג.

בני האדם נבדלים מהחיות ומן הבהמות באמצעות כח הדיבור שלהם. הדבר שהופך אותנו לבני אנוש הוא הדיבור. בלשון חז"ל מכונה מנהיג הדור 'דַבָּר'. הדיבור הוא זה שמנהיג אותנו, זה בכוחו לברוא עולמות ולשנות עתידות. כאשר מרים ואהרן חטאו בדיבור, הם פגעו – באופן דק מן הדק – בזהירות המתבקשת כאשר עוסקים בדבר מרומם כמו דיבור. אפילו שיחה שלא נועדה להנאה מהנזק כמו שיחת רכילות רגילה, קיבלה יחס ועונש חמור במיוחד, על מנת לחדד ולהבהיר את חשיבות קדושת הדיבור וזהירות הנצרכת כאשר משתמשי בכח המיוחד שקיבלנו מריבון העולמים, כח הדיבור.

שמעתי בעבר פתגם יפה: אנשים קטנים מדברים על אנשים. אנשים בינונים מדברים על דברים. אנשים גדולים מדברים על רעיונות. המשימה שלנו היא להפוך לאנשים גדולים. אנשים שמשתמשים בכח האדיר של הדיבור בשביל לקדם רעיונות ובשביל להפוך את העולם למקום טוב בהרבה. לא בשביל לרכלן, לדבר סרה ו'ללעוס' בני אדם סתם-כך.

לפני שבוע הלך לעולמו רבי אורי זהר זצ"ל. הוא היה איש של דיבורים. כל חייו הוא דיבר, והרבה. והוא לימד אותנו את הכח האדיר שיש בידי האדם. כיצד שימוש ראוי בכלי הדיבור יכול לשנות את העולם כולו לטובה.

כשהוא חזר בתשובה הוא לא השתתק. הוא לא התעלם מהכושר הרטורי בו התברך ומיכולות השיחה המופלאות שלו. הפוך, הוא תיעל ומקסם את כוחותיו, כישוריו ויכולותיו, כדי לקדם רעיונות, להגביה את כולנו טפח מעל הקרקע ולהפוך כל אחד ואחת מאיתנו למשהו אחר, טוב ועמוק יותר.

תפקידנו לצעוד בדרכו, לגדול ולהתגדל, לדבר דיבורי קדושה ורוממות ולהבין את המשמעות האדירה של חוש הדיבור המיוחד שלנו.

בהצלחה!

**שבת שלום!
אליהו אילני**